

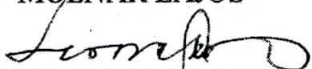
JAVASLAT

„Petőfi Sándor költővé érésének pápai motívumai és dokumentumai”

települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette: MOLNÁR LAJOS

Aláírás:

Dátum: Pápa, 2016. január 26.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

Név: Molnár Lajos
Levelezési cím: 8500 Pápa, Ady sétány 9/1.
Telefonszám: 89/324-976
E-mail cím: molnar-lajos@freemail.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉKTÁR ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:
„Petőfi Sándor költővé érésének pápai motívumai és dokumentumai”
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:
Kulturális örökség
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:
Pápai Református Gyűjtemények Pápa, Március 15. tér 9.
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:
Települési

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Petrovics Sándort 17 hónap katonai szolgálat után a betegsége miatt alkalmatlannak nyilvánították és 1841. február 22-én Sopronban leszerelt. Orlay Petrics Soma később leírt emlékezete szerint: „1841-ik év március elején, nedves, havazó időben midőn a búcsúzó tél végső mérgét lehelte a vidékre (...) írással foglalkoztam, midőn az ajtón kívül valami nesz vonta magára figyelmemet. Oda tekintettem a kis ablakon át Petőfi arcát véltem fölismerni.” Petőfi (akkor még Petrovics, de e leírásban a később felvett költői nevén nevezem folyamatosan) ennyit mondott: *”Nekem nincs célom, Sopronban hallottam, hogy itt vagy, s hozzád jöttem. Van még pár forintom, melyet obsitommal együtt kaptam.”* Orlay ott, s akkor rábeszélte Petőfit, folytassa tanulmányait Pápán. Aztán Petőfi 1841. március 25-én már Pozsonyban volt, a pápai iskolát elhagyva, az okok leírását itt és most mellőzöm.

A „Helvetiai Vallástételt követők Pápai Főiskolájának elrendelése és törvényei” című anyakönyvben Petőfi Sándor saját kezűleg rögzítette adatait 1841. novemberben. Eltelt éveire tekintettel a VII., azaz logikai osztályba vették fel annak ellenére, hogy több mint két és fél éve hagyta abba Selmecen iskolai tanulmányait, s még az VI. osztály végbizonyítványával sem rendelkezett. Midőn két és fél évet csavargott, volt e közben színházi szolgálta, nevelő, katona, vándorszínész. És Pápán megállapodott, ha csak egy tanévre is, mondhatni, ez az életének sorsfordító szakasza volt.

Ő, maga így írta le: „...itt némileg csillámlani kezdett szerencsecsillagom. Tarczy, a derék Tarczy az, kinek mind (értsd: mindent) köszönhetek. S így vagyok itt Pápán, s noha tengődöm, de mégis itt vagyok, és némi reménnyel, hogy: *dabit Deus his quoque finem.*” A mondat latin szövege magyarul: Isten véget vet ezeknek.

Petőfi pápai diákoskodása mindennapjairól életének neves kutatói és írói számos forrásdokumentumot gyűjtöttek össze, s tettek írásaikban közzé. Ezekből jól kirajzolódik az, hogy miként segítették őt személy szerint, s miként segítették elő – Pápán tanárai és tanuló társai, összességében a vele kapcsolatba kerülő pápai környezet – a benne kétségtelenül meglévő költői tehetség felszínre hozatalát, aktivizálását.

Selmecen a V. osztályban félévkor megbuktatott Petrovicsot, a különbözeti vizsgáin pápai tanárai 1842 tavaszán (?) átengedték, s mint Orlay írta, kivált matézisből nem túlságosan remekelt. Aztán Tarczy Lajos a főiskola természettudományi és matézis tanára tanítványt szerzett Petőfinek. Középszerű tanuló volt (Orlay szerint), de a kollégium könyvtárát bújta. Az érkezésétől részese lehetett Tarczy professzor által alapított és tanárelnökölt Képzőtársaság alkotó munkájának. Az önképzőkörnek tekintélyes hallgatói voltak, ahol Petőfi tevékenységéről jó pajtása, Kolmár József így tudósít: „...*alig melegedett meg köztünk, már az első hegedűt akarta játszani műzsatársulatunkban.*” S a Képzőtársaság 1841. november 10-i ülésén mindhárom munkája (Túnődés, Zsarnok, Eskü címűek) ítéltettek sorrendben: a kiigazítás, a dramatizálás, a póriasság letisztítása után az érdemkönyvbe méltónak. Bírálója Dömjén Ferenc senior volt, a képzőtársaság titkára, akivel a költő kissé ellenszenves viszonyba került, végül csak a Túnődés c. munkát volt hajlandó kijavítani, és csak ezt másolhatta be az érdemkönyvbe. Aztán forrásunk szerint az 1842. február 2-i ülésen a költő újabb művét bírálták, de eredménye ismeretlen. A későbbi üléseken a Kuruttyó, a Hattyúdal, a Jolanta c. művek bírálatát sem fogadta el, így azok sajnos elvesztek az utókor számára. Hatással volt Petőfire Tarczy professzor drámaelméleti könyve és tanítása, miszerint az az igaz költő, aki „*a valóság világának számtalan alakjait figyelmes hallgatás, a látás által*

magába benyomja”. Tapasztalható, a költő ízlésváltozása összhangban állt a professzor nézeteivel, ugyanakkor a képzőtársaság Demjén-féle hangadóinak szalonleírás felfogását elvetette.

Petőfi próbálkozott a műveinek az olvasók felé terjesztésével. A Tarczy szerkesztette Népbarát című kalendárium közölte két népdalát, de névtelenül. Orlaytól tudható, hogy pesti szerkesztőknek küldött verseket. A Regélő Pesti Divatlap válasza sem méltatta. A kudarc nem keserítette el, sőt, növelte becsvágyát. Az 1842. május 5. keltű leveléhez csatolt verseivel kereste meg a nagy tekintélyű költő és lapszerkesztő Bajza Józsefet. Bajza gyors döntést hozott, a pesti Athenaeum következő számában, május 22-én megjelent „A borozó” című verse. „Petrovics Sándor tanuló” ezennel költővé avattatott. Bár Bajza nem fizetett, mert akkori felfogás szerint egy kezdőnek örülni kellett, hogy nyomtatásban látja a nevét. A „baka” versének megjelenését a képzőtársaság néma csodálattal fogadta, s Petőfit a társaság tekintélyt adó „bíráló taggá” választotta. Ott a szereplései is szaporodtak szerzői és előadói minőségben egyaránt. Ez idő tájt megkezdődtek az előkészületek az iskola és a képzőtársaság záróünnepélyére. Erre az ünnepre Orlay így emlékezik vissza: „*Petőfinek valódi diadalünnep lett*”. Igen, Petőfinek lett ünnep, mert már így írta alá egy versét, a Tolvaj huszár címűt: PETŐFI SÁNDOR. Petrovicsból Pápán lett Petőfi, s itt élve, itt tanulva, szerzett költői elismertséget. Sőt az ünnepélyen kihirdetett nyertes pályaműve, a Szín és való című balladája elnyerte a két arany jutalmat. Másik három műve dicséretben részesült. A bírálók tekintélyes irodalmárok voltak, nem önképzőkörösök! Pápán Petrovicsból Petőfi lett, no, nem csak a neve változott, hanem maga az ember is. Mikor ideérkezett egy obsitos baka volt és innen obsitos diákként távozott, de már költői mivoltában felvértetett. Már megízlelte a sikert, amit írásai hoztak számára. 1842. augusztus utolsó napjaiban, a tizennyolc és fél éves Petőfi Sándor, a kezdő költő indult el nyári vakációra. Aztán november 2-án először megjelent a Petőfi név a magyar irodalmi sajtóban.

A borozó című vers, – bár még Petrovics névaláírással – az első nyomtatásban megjelent műve, még nem kivételes alkotás. De van egy sora, amely nagyon is kitűnik a versből: „Sors, hatalmad nevetem.” A sorssal szembeni hetyke dac, a világrénddel való szembeállása és részéről a szabadság mérhetetlen óhaja és szeretete, a költőtársainál nagyobb erővel emelkedett költészetté, igazolták későbbi művei.

Végül még maradt egy izgalmas kérdés. „A borozó” című verset hol, illetve milyen esemény hatására írta. A kor erkölce tilalmakat rótt a diákságra. Tilalmas volt a duhajkodás, az italozás Pápán is. Persze azért diák a diák, hogy leleményes is tudjon lenni. A pápai diákok, ha éppen duhajkodni volt kedvük, kivonultak a városból a Gyimót felé menő országút menti kocsmába, a Hódoskába. A vers borittas hangulati elemmel kezdődik. Ilyetén indításról elképzelhető, hogy az egy korábbi hódoskai mulatozás emlék-élménye, sőt az sem kizárt, hogy a Hódoska asztala mellett állt össze Petőfi fejében a vers szövege. A kortársi feljegyzések jelzik, hogy könnyedén és gyorsan fogalmazott. Például a János vitéz c. elbeszélő költemény egy-egy szakaszát fejben „összerakta”, majd leírta. E módszert igazolja, hogy a „János vitéz” kéziratában alig van javítás, s hat nap alatt megírta az egész művet.

Petőfi Sándor pápai iskolaéve alatt számos (azok egy részének megsemmisülése miatt ismeretlen mennyiségű) verset, bordalt, balladát, prózai és fordítás munkát írt, melyek közül az alábbiak a református kollégiumban működött képzőtársaság érdekműgyűjteményében megtalálhatók:

<i>oldalszám:</i>	<i>mű címe:</i>
104	Tűnődés
158	Hazatérés

<i>a mű alatti aláírás:</i>
Homonnai, alatta Petrovics Sándor név áthúzva
A.B., Petrovics Sándor áthúzva

159-160	Pórnak esti dala	A.B., Petrovics Sándor áthúzva
161-162	Elégia a pataknál	A.B., Petrovics Sándor áthúzva
162-165	Elégia egy várrom felett	A.B. Petrovics Sándor áthúzva
174-175	Tolvaj huszár	Homonnai, alatta Petőfi Sándor áthúzva
176-178	Székfoglaló beszéd	Petrovics Sándor
188-191	Szín és való	Homonnai, Petrovics Sándor áthúzva
192-194	Lehel	Homonnai, Petrovics Sándor áthúzva
195-196	Vándordalok	Homonnai, Petrovics Sándor áthúzva
198-199	Ideál	Homonnai, Petrovics Sándor áthúzva

(Megjegyzés: nem ismert, hogy ki, milyen indítékból és mikor végezte a Petrovics Sándor névaláírás áthúzását, illetve az másik nevet pótlólagos odairását.

További dokumentum az iskola anyakönyvében („*A Helvétiai Vallástételt követők Pápai Főiskolájának elrendelése és törvényei*” címet követően) az 544. sorszám alatt saját kézzel történő beírása Petrovics Sándornak.

A fenti dokumentumok a Pápai Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei tulajdonában vannak, a dokumentumok ott megtalálhatók.

Megjegyzem: Veress Zsuzsa – a Pápai Református Kollégium tanára – „Petrovics Sándor, a pápai diákköltő” című tanulmányában összesen 26 (huszonhat) Pápán született írásmunkáját közölte Petőfi Sándornak. (a mű címét, valamint teljes szövegét)

6./ Indoklás az értéktárba felvétel mellett:

- I. Vizsgáljuk meg Petőfi Sándor pápai iskolaéve alatt az életkörülményeit, beállt-e változás az előző évekhez képest?

Vegyük figyelembe, hogy családja és vándorló életformája miatt már kisgyerek korától nem lehetett elsődleges közösség tagja (család, vallási felekezet...), így számára a másodlagos közösség vált dominánssá (iskolai osztály, katonai egység, vándorszínész-társulat...) A másodlagos közösségben élés két szélsőséges magatartásforma kialakulását feltételezi. Az egyik, a mindenkinek megfelelés, hajlékony, még a toleráns szerepet is meghaladóan megalkuvó. A másik, a szabadságszerető, a függéstől menekülő, öntörvényű és zárkózott mentalitás. Petőfi életrajzának tényadatai által ez utóbbi magatartásformát ismertük meg Pápara jövetele előtt. A fent soroltak tükrében érdemes elemezni Petőfi pápai tartózkodásának, az 1841/42 tanévben ismert tényeit, az eseményeket és életkörülményeit. Megkísérlem összegezve bemutatni a költővé válását segítő motívumokat.

1/ Anyagi bizonytalanságában beállt változások:

Szerény, de mégis biztos megélhetése lett, a korábbi életéhez képest nyugodtabb körülmények létrejötte iskolai tanulmányait lehetővé tették.

* az apja korábban megvonta támogatását selmecebányai tanulmányainak rossz eredménye miatt

* 1841 őszen Pápara érkezésekor fizetős tanítványt szereztek neki (Tarczy professzor, vagy Parragh Gábor diáktársa), megélhetését segítette a Horváth ügyvédnél az alkalmi segédíródeák munkából származó jövedelem (Tarczy ajánlotta be a szépírású ifjat)

* tanuló társai a külön természetével együtt elfogadták, Petőfi erősen viseltes ruházatát saját ruhatárukából pótolták, telet, hideget átvészelni segítették (Kerkápoly Károly, Petrics Soma, Kozma Sándor...)

* napi étkezését részben segítette a konviktusba bejárásának lehetősége (iskolatársak vitték magukkal)

2/ Lakhatása hosszútávon megoldódott:

* Pápara 1841 októberében érkezett, a Sopronban megismert Lantay Sándor szálláshelyén, a ferencesek templomával szembeni épületben meghúzódhatott

* 1841 karácsony körüli időben megérkezett Pápara unokatestvére, Petrics Soma, a továbbiakban vele együtt béreltek lakószobát a főiskola mellett

3/ Szellemi pallérozódás az iskolában:

* a kollégium mintegy 380 kötetes könyvtárának korlátlan használata, az Olvasótársaságba beiratkozása szellemi épülését segítette

* aktív részvétele a Képzőtársaságban, a foglalkozások, szavazások, előadások, műbírálatok, az állandó írásra ösztönző feladatkiírások, a fordítási munkák

* a professzorok színvonalas órái, Tarczy professzor új nézőpontból írt drámatörténetének megismerése

4/ Vágyott az elismertségre, amit Pápan megkapott:

* a képzőtársaság érdemkönyvébe a munkáinak beírása által élménye volt

* kitüntették és elismerték azáltal, hogy az eddigi megbíráltból a képzőtársaság bíráló tagja lehetett

* két verse jelent meg a Tarczy szerkesztette és nagy példányszámban készült Népbarát című kalendáriumban

* országos lap, az Athenaeum leköszölte A borozó című versét, ezzel a lap szerkesztőjének, Bajza Józsefnek értékítélete fokozta a poéta önbizalmát, s nevének országos megismerését elősegítette.

- II. Pápai református gyűjteményben – az 1/pontban írt szöveges bemutatásban részletezettek szerint – megtalálhatók Petőfi pápai diákévével összefüggő dokumentumok, melyek felbecsülhetetlen kulturális értékkel bírnak. Fizikális

örzésük mellett külön jelentőséggel bírnak azért, hogy az itt élők lokálpatrióta szellemét is erősítik.

Összefoglalás:

Petőfi Sándor az 1841/42 tanév alatti időben a neves intézményben haladó szellemű tudás birtokába jutott, a tanáraitól, tanulótársaitól, s nem utolsósorban a vele kapcsolatba kerülő polgároktól pedig olyan emberbaráti, támogató segítséget kapott, amely lehetővé tették számára a poéta hajlama és tudása kibontakozását. Túlzástól mentesen állapíthatjuk meg, hogy városunkban Petőfi mind lelkileg, mind testi erő tekintetében talpra állt és itt avatódott költővé. Legyünk büszkék az akkori időben Pápán élt elődeinkre, s őrizzük, ápoljuk a nagy költő emlékét. Ezt tesszük azzal is, ha a helyi értéktárba beemeljük a költővé válásának pápai motívumait és dokumentumait.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája:

Számos magyar irodalomtörténész foglalkozott Petőfi Sándor életével és munkásságával, közülük kiemelem az alábbi szerzőket és munkáikat, mely írásművekben megtalálható, illetve megismerhető Petőfi Sándor 1841/42 tanévben (1841. október végétől – 1842. augusztus közepéig) életének Pápán töltött időszaka.

Hatvani Lajos: Így élt Petőfi I.-II. kötet (Bp. 1967)

Fekete Sándor: Petőfi Sándor életrajza (Bp. 1973)

Fekete Sándor: Így élt a szabadságharc költője (Bp. 1979)

Kiss József: Petőfi adattár I.-II.-III. (Bp. 1967)

Kerényi Ferenc: Petőfi Sándor élete és költészete (Bp. 2008)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

-

III. MELLÉKLETEK listája:

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audóvizuális-dokumenzációja

Csatolva a Pápai Református Gyűjteményekben – a Petőfi kézírásokról és írásművekről készült fotók:

- Anyakönyvben Petőfi bejegyzése: 3 (három) darab fotó
- Képzőtársaság Érdemkönyv borító: 1 (egy) darab fotó
- Képzőtársaság Érdemkönyvben
Petőfi saját kezével beírt írásmunkái: 27 (huszonhét) fotó

2. Támogató és ajánló levelek:

a/ „Ajánlás” Dr. Fórizs Gergely irodalomtörténésztől, a MTA BTK Irodalomtörténeti Intézet tudományos munkatársától (kelte: Bp, 2016.01.31.)

b/ „Támogató javaslat” Huszár János Bél Mátyás díjas helytörténésztől, a Várostörténeti és Honismereti Kör előző vezetőjétől (kelte: Pápa, 2016.02.21.)

3. Csatolt fényképek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

Pápai Református Gyűjtemények írásban adott hozzájárulása (kelte: Pápa, 2016.02.11.)

(Megjegyzem: a Református Gyűjtemény Petőfivel kapcsolatos anyagáról engedéllyel készíthettem fotókat, ezek további publikációs felhasználási jogával nem rendelkezem)

TÁMOGATÓ JAVASLAT

Molnár Lajos javaslatához, amelyben a szerző, Petőfi Sándor 1841–42-es évének eseményeit javasolja felvenni a nemzeti értéktárba.

Örömmel fedeztem fel a Pápai Várostitörténeti Honismereti Kör anyagában Molnár Lajos értékes tanulmányát, amelyben a szerző meggyőzően bizonyítja, hogy Petőfi Sándor fiatalágának legdöntőbb szakasza az az időszak volt, melyet 1841 és 1842-ben Pápan töltött.

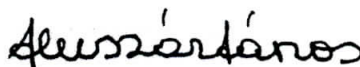
Ennek alapján terjesztette fel ezt az eseménysort az értéktárba Molnár Lajos, aki írásában hiteles képet adott ebben arról, hogyan fordult a költő sorsa ekkor a reménytelenségből a siker felé. Pápara kerülve olyan iskolai és baráti közösségbe került, ahol megnyílik előtte a világ, kibontakozik a tehetsége, még verse is jelenik meg egy ismert országos lapban.

Nagy sikerrel szerepelt Petőfi ezután a híres Református Kollégiumban, és a Kollégiumi Képzőtársaságban. Először verseivel aratott sikert, később bírálóként is a legjobbak közé került. Sokat jelentett számára, hogy szabadon használhatta a Kollégium nevezetes, gazdag könyvtárát.

Petőfiben felébredő törekvést barátai is érzékelték. Ennek bizonyítására Molnár Lajos idézi a költő barátja, Kolmár József egyetlen mondatát: „...alig melegedett meg közöttünk, már az első hegedűt akarta játszani műzsatársadalmunkban...”

Mindezeket figyelembe véve melegen támogatom Molnár Lajos javaslatát felvenni a nemzeti értéktárba.

2016. február 21.

Huszár János
ny. megyei vezető szakfelügyelő
Pápa, Szladik János u. 2/A.

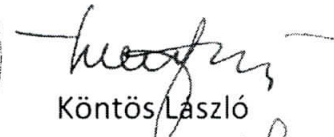

Alulírott hozzájárulásunkat adjuk, hogy **Molnár Lajos** pápai lakos felhasználja a Gyűjteményünk anyagából (Petőfi-kéziratok) készített digitális fotómásolatait a Pápai Értéktárba történő felvételhez.

Pápa, 2016. 02. 11.

Köntös László
gyűjteményi igazgató

Ajánlás

„Petőfi Sándor költővé érésének pápai motívumai és dokumentumai”
települési értéktárba történő felvételéhez

Petőfi Sándor 1841 őszétől csaknem egy évet töltött Pápa városában a református kollégium tanulójaként. Itt-tartózkodása alatt olyan döntő impulzusok érték, melyek a különböző szerepvállalási lehetőségek között ingadozó ifjút a költői hivatás felé terelték. Közülük kiemelendő a kollégium önképzőkörében kapott ösztönzés, valamint tanárának, Tarczzy Lajosnak a pártfogása. Nem véletlen, hogy ebben az időszakban jelent meg nyomtatásban első költeménye, *A borozó*, melynek kiadása a neves kritikus Bajza József szerkesztette országos lapban költővé avatással volt egyenértékű. A poétává válás folyamatának szimbolikus állomásaként Pápán kezdte el használni a Petőfit mint költői nevet.

Mindezek alapján melegen ajánlom Petőfi Sándor költővé érésének pápai motívumait és a költő pápai évének a helyi levéltárakban őrzött dokumentumait a települési értéktárba történő felvételre.

Budapest, 2016. január 31.

dr. Főrizs Gergety

MTA BTK Irodalomtudományi Intézet
tudományos munkatárs

Támogató nyilatkozat

A Várostitörténeti-Honismereti Kör hozzászólása
Molnár Lajosnak *Petőfi Sándor költővé érésének motívumai és dokumentumai* című
értéktári javaslatához

A Várostitörténeti-Honismereti Kör, a pápai Jókai Mór Művelődési és Szabadidőközpont által működtetett kisközösség, mint lokálpatrióta pápai polgárok önkéntes szerveződése maga is lényegesnek tartja a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondolatát, az értéktárak gyarapítását, a hungarikummozgalom támogatását. A pápai értéktár tematikáját fel is vette 2016. évi munkatervébe. A téma megbeszélésére a februári foglalkozáson került sor.

Korábbi tevékenységünk, körbeszélgetéseink során felvetődött már, hogy az öntudatos helybeli polgári patriotizmusnak, a pápaiságnak az emblemikus elemei közt számon tartott Petőfi-kultuszt is valamiképp be kéne emelni a deklarált pápai erkölcsi-szellemi értékek közé. A gondolat fő indoka lehet az a szimbolikus állítás, miszerint – legalábbis mint költő – „Petőfi Pápan született!” A kijelentés valóságtartalmát alapjában beszédesen igazolja két, Pápan közismert tétel: a költő legelső nyomtatásban megjelent költeményének, *A borozó* című versnek az itteni eredete, valamint az a tény, hogy a *Petőfi* nevet, kezdetben mint művésznevet is Pápan használta először a költő.

A kör felvetése jó fogadtatásra talált egyik tagtársunknál, Molnár Lajos ny. villamosmérnök, festő-grafikusnál, aki önként vállalt és szakemberek szintjén megvalósított gondos munkájával hitelesen, közérthetően és eredeti dokumentumokkal kellően alátámasztva fejtette ki álláspontját. Javaslatát, indoklását és a felvonultatott dokumentumokat megismerve, a kidolgozott beadványt a *Kör egyértelműen támogatja*.

Nyilatkozatunkat haladéktalanul eljuttatjuk dr. Hermann Istvánhoz, a Települési Értéktár-bizottság elnökéhez.

Pápa, 2016. május 18.

/Somfai Balázs/
körvezető

Pápa Dúnántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei:

a

Képzőtársaság Érdemkönyvében 1841/42 tanévben bejegyzett
Petőfi Sándor írásmunkáinak jegyzéke

<i>Oldalszám:</i>	<i>Mű címe:</i>
104–105	Tűnődés
158	Hazatérés
159–160	Pórnak esti dala
161–162	Elégia a pataknál
162–165	Elégia a város fölött
174–175	Tolvaj huszár
176–178	Székfoglaló beszéd
188–191	Szín és való
192–194	Lehel
195–196	Vándordalok
196–199	Ideál

in kellen ilyi Maai Benin de Lingerpölyi.					
541	Linger Cseke	24	Israelita	Morr: Aranyhe	
542	Bocay Noie	17	Reformatus	Kis Tómané	Komárom
543	Mosora Lajos	18	Reformatus	Alsó Hs	Iskola vas
544	Petrovicz Károl	19	Lutherán.	Nis Kóris	Deb. megye
545	Stobonqa Endre	18	Reformatus	Mohi	Sáros
546	Király Lajos	17	Reformatus	Comend Sid	Somogy
547	Kálmán Ferentz	15	Reformatus	Nagyfalu	Pozson
548	Miklós Dániel	17	Reformatus	Iskola S. György	Fehér
550	Aratófely Lajos	18	Evang.	Cseke	Győr
551	Praxiny Károl	16	Evangelica	Sörnye	Somogy
552	Saall Lajos	17	Reformatus	Dorod	Komárom
553	Szék Karoly	8	Reformatus	Ap. S. S. S. S.	Komárom
554	Keneffey Gyula	16	Reformatus	Nagyfalu	Iskola

Sebezen Zinger Sára	örögy	magyar Brod.
Papa Petvárady Katalin	Körbirtos	Kis Gymani
Papa János	Körbirtos	Alsó Hs.
Amecor Jován	me'fános	Duna Vese.
Papa Kny István Sára	örögy	Új Dars
Surgó Vajó	Körbirtos	Remedid
Sapán Kalm. Kesentz	Körbirtos	Merőz. Gyogy
Papa Somodj Daniel	Predicator	Alsó Gyogy
Soron. St. Parab's Eva	Körbirtos.	Enese.
Soron. Imre	St. S. S. S.	Sörnye.
Papa Lszigmone	Selley	Bótor
		Szilvas.

184 $\frac{1}{2}$ ^{ki}₃ munkák.

Sünödés.

Offi'koromnak íbredése
Ah, olly tündéri, szép vala,
Miként a lo'korús tava'jának
Vará'osát mostolygó hajnala.

Hü lyányka dűle karjaimba,
Hü lyányka csólya e'gete,
S mennyele rö'pité ké'p'emenyem
Hospertükü' te'kintete;

S az é'xemeny, melly telkesítve
Dagafata' e' meleg le'beli,
Nő'vő' be'rel lombfátörésben
Jelűen ömlő' dalra bel.

Lejárt az év, s a fű'adatlan
Hő' az é'vet alkosta,
A kellemegak'dag ifjúság'nak
Ehullat bajvirág'ata;

100
S nincs már a lyányka kezimban,
És hevad a phantasia,
Az istenitő bódogfagnak
Ekkép hi lalle habnia!

Si, fínt a menny kél tengerében
Műsolygva fűdő csillagok!
Prinjához a fínt végzetnek
Olyan közel kél állatok,

Mellyik ragyog reményt fivembe!
Mellyik ragyog közzületel?
Hogy egykor még örömmel kelni
Nem lefken tilora vétetek!

Akár a lyányka hív ajkáról
Kedvén ny íves csókohat,
Akár ha fájnya lépxetennel
Kisőbb világhoz ragad.

Homonai

Petruscskó

első évs. drák

Nagybándor
Jóga

Maxatérés.

(Nemesből Keine után.)

Te szép halált leányka,
Hajtok partra esolnarod,
Éj, süly le oldalambor,
És nyujtod nekem karod.

Lejcséd ked szivemre,
I ne félj, ne olly igen,
Hűz gondtalan napvidéim
Hűz a vad tengerem.

Tengerhez szám hasonló,
Van rajt vész, ár, apály;
És mélyen fenekében
Nem egy szép gjöng, is áll.

A. B. Schmitt
L. er. deák.

Török efi Dala.

(Mémorab Claudius után.)

Ak etes nappali csillagxad
Dalyaját vejeré,
Ter, ei törvölök irradalom,
S terits fel, drága nő.

Csak itt a földön is terithetj,
Gyimölesfánkhoz rörel,
Hú jó irru az étel este,
S legtagadabb a hely.

Aproiska vendéginket is hidd,
Mert ugy kishetem,
A legkisebb is hagja fejtkei,
Ha alom nincs jemin.

Sokat találunk a királynak,
S a mint kirelik,
Mindennap sültet, meg tepényt, meg
Sáttetomost efrük.

S egy ember van melle' rendelve,
Más dolga nincs neki,
S fiatalnőmijet rendszeri csak,
S foglalatas teji.

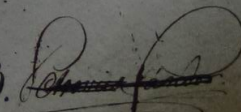
Adj' isten ö' egésköjere!
Mert mennyi dolga van,
Hog, minket behiben tarthatson,
És nappal nyugtalan.

Ha ivi mód nem élhetünk is,
Van még is kenyérünk,
Van kávé, szepő és friss tej és vaj,
S hát kell e több nekünk?

Ég ez úntig pörri népnek,
Véd hálánk érte, ég!
S ma efelénk skabában tartjuk,
Hol annyi csillag ég.

A hold erüotló' jügaralral
Lépxen volünk jelen,
És, alda'f hintve tálainrba
Fog kúndökölni fen.

Nos, gyermekeim, együnk vidáman,
S a' mennyek' aldjának!
O én irigylendő', szegény én,
Még is' gárdag vagyok!

A. B.

Éls' évi, 2021.

Hju a patakmal.

(Kémetből khiller usáin)

Torrás mellett ült a gyermek,
Rózsorútkas lótorótt,
Plátta ölet drágástan
Sünni a habtánc lózótt.
Etem ig, röjűl, miként a
Torrás, fáradaatlanul,
S mint a rózsorútk, dietve
Huszágom elvirul.

Ne kerdjétek, mént busongok
Etem rózsorútkéjén;
Minden örövend és reményel
A tavasznak jövetén.
Amde az új termésketnek
Ebre's hangerevéde
Kébelemnek rejtekében
Csak neher bit lelthete.

Nem vüátrak a vigálmal,
Mellyeket nyugt órák kavarok;
Egy lóit engem csak, lóiel van,
S még is mestere tölem ár.
A Eivelt árnykéjs elebe
Vágyva nyugtom karomat,
Hásh! nem etem el s az órád
Céllapítatlan marad.

Jj te, jji, o sepe leányka,
Lagyd levélj talod falát,
Majd virágis a tavasznak
Kébeledbe kintom át.
Ime, dal xeng a beretben,
S kisteta kájjal jár az ér,
Egy boldog szerelminn jivgyár
Kis kunyhóban is megfér.

A. B. ~~Petrovics~~

Regia egy vártom fotósa.

(Mémoról Mathiáson után)

Nyugatrak esti szivórtés fatyglabam
A halk taj, s a berki dal kivese,
Meg csak itt az agg falak körében
Egy tücsök borongva xengeder.
Csend lebeg te fellegetten egről,
Lattan méin a cörva mesejeiről,
É a farad földmives halad
Megnyugodni ööfjedél alá.

Itt az erdőloparis terolon,
Az enyeres töredékiben
Élnek a múltból borzalom fátt,
Dánat e dalis néked püntelem.
Bivjal gondlom, hogy mit valának
Lajdánain e potló maradványok:
Egy totyogos vár álla feldegesen
A hegyeknek sürtetiben.

Óh, hol oltalod fetei kőre
Dűl dudogva hajlat a reprim,
És a puhta ablati úrgeren át
Cilllog szomorún az efrí fény,
Az atyánál ott talán tönnyűje
Főve perge bátor gyermekeire,
Mellynek hirtoványo rebele
Vágyva nére háromat ellene.

Éke véled! jól az öfűlt bajnok,
Átvérve küp karddal őt,
Joha többé vagy kegy győzve vitéz,
Egymel meg öved nevet!
És a nemed ifjunak semébe
Remitő láng patta; arca ége
Rózsáknak virító berdeként
Mellyre bíbor hajnal hinte fényt.

És avadánjivű Richardent harcba
Altoron röült a dalia,
S mint érdőnek a viharban keltet
Ellenének meghajolnia.
S mint virágos partu ér kalidem
Hált meg birkalavára keremében,
Az örömlönyűt síró atyát
És ölelve pép menyasszonyát.

Ah gyarkorta a porongó ledves
Ékelyevől néz a völgy felé,
Vest, pajzs cilllog éfnek aranyában,
A partipa nyárgal, híve jó.
Hallgatolag jöbbit neki nyujtu,
Lát mado halványan, majd elpirulva;
De mi fende kemeitől jól,
Ugyas Petrar: s lagho sem dalt.

Hol bagolyfészék fölött kerülnek
Durván dőkebonnyolva füvek,
H a billiom vidáman csonge,
Míg a csillagok leigtenek,
Serkessen vívó harcok diadalma,
E s a pent csaták főnyú kalandja
Míg emlékeretben újra lés,
Kedvet tölti a xód hőkebel.

O mi változás! most borxadályos
Éj takarja a dísző helyes,
S est: fel nyög búján, hol erőfok
Vadának álomais felett,
H magányos évrök lengedvernek,
Hol kúnszát ei pajkosok kint a gyermek,
Ha riadván a harcrombita
Csatamerre pattans az atya.

Elhamvadtak a katalmas csontok
Imprá a borongó föld alatt,
S ellig súlyed kő alig mutatja,
Hol találtak végnyugalmasat,
Mennyi lett jätékü a szelkenek,
Sírjakkal emlékeik is veszték,
A vitéz kor fénytellet felett
S elvedt úx barna felleget.

Égy enyest az élet díszösége,
S katalomnak álomképxete!
Égy merül a gyors idő roptával
Ébe minden a mit föld sírta!
Hámvéder, páns az emlékeretnek,
Kalkatatlanság-igérő ének,
Győztes föl ropporúzó kábor
S tén, a mellyen ére, márvány díszor.

Minden, a mi bajot, s vággyal tölt,
Itt a porban a nemes kebel,
Eltűn, mint az ősi nap sugara,
Hogyha védt a láthatárra fels.
Niké vigam ölelkezének este,
A korány arcolma már bit feje,
A barátság is, s a szerelem
Neje védt a Földöt jegyzelen.

Édes szerelem! rózsaid övényed
Pusztaidag tövisivel határ,
S te barátság aetheri világa,
Egy rögtön vihar homályba zár.
Nábaság a hír, fenség, hatalmak!
A koporsók egyiránt takarnak
Ebbe bűntek földuraltozóit,
S rejtkező fejű karándokot.

A. B. *Petrus in London*
Ésö évek deat

Solvaj huszárok
Románok.

I

Le' dobog, por fel az úton,
Leng a harang trombita;
Vártaél, kist-biro' huszárok
Szállanak a faluba.

És hogy jöttek, hogy megálltak
A vitézi seregek:
Aggalom s ööm vegyülvé
A lakókat szállta meg.

Aggalom s ööm sűrökben
Nem hiába latorok:
A huszárok inogtak, de
Kise' hősök újjáltak.

leányom, de,
"Nél vigyárok mindenre, leányom,"
Mond az aggó anyja,
"Nehogy te vagy az ~~hatalmas~~ ^{halunkból}
Vétek elvándorlani."

II.

Ebred a hajnal sugára,
Vele ebred a huszárs,
Lóra pattan, üdülő xeng,
I messze föld fogadja máj?

Ei merengő fajdalommal
Nix utánol a leány;
Nony perez le szép skemiről,
Mely ~~szó~~ ^{szó} kel ajárdó?

"Mert, leányom, e busongás?
~~Köly, mi történt veje' veled?~~
~~Cönybe mert látkod skemid?~~
"K' anyafiam ~~et~~ meglópnánk,
Egy ..... elvitte jívemet."

Homonnai

~~Petőfi~~
elso' vers kezdete

Székfoglaló beszéd

/bírálati feljegyzés/.

"Új bírálati tag megnyitó beszéddel lépjen a pályára,"
 az a 4. Társaság rendelkezése. Hol van tehát! Szólok én is
 egyet, kettőt, de csak röviden. Vannak nékünk okaim... Olad?
 fogja a székem morogni gúnymorollyal aztán, "éjjé!"
 mert hűbbem nem tudja járni. "Igen tiszelt Székfoglaló
 néni! a dolgomban lehet ugyan nemis igazság,
 s én már szűrségből sem fogom magamat
 ak ellen védeni; de mindenesetre reménytem, keszes
 kegyes okaimat meghallgatni.

Röviden szólok tehát elűző? mert az elűző
 kérvő tárgy olyas, mint egy orvosság mellett bősor,
 melynek virágait a lyányiárak betördelék, gallyait
 a "hátsó" kecskeményi csapok gyanús háfnálak,
 ágait a gzerlőcek paripánok mettséke le vag
 oftonyélnek, mignem törzöke marad meg, a le
 pár ányatlan törzöke. Így vagyunk az alkalmi
 beszéddel. tita materia, s alig hiszem, hogy
 reperta placebo. Valóban, nem is tudom, miért

volna, ha csak... máhonyai nem. Na mi-
 az egyre haphatóbb! S-ot proaxiból mondani, mert máh-
 legatalt máh volna, sivefr even fozgalatos semmi,
 s hogy nem egyedül nekem, az onnan tudom: mi-
 egyfajta ily beked alkalmával Morphus pillainra ny-
 mái lótiát, egy hatalmas loceanára ebredtem fel. V-
 mi volt az? ... kompedomat fante. az alomifur mi-
 gati- s bilitik éin, bolinta ó, éin jobbra, ó balra,
 mire homlokaimk barátilag érinték egymást; s így
 jutott a halál feléi leffire körümből.

Pörvén skótok méfodpor: azon igen világos
 skótok, mi fente éin az alkalmi beférdeset, hogy óf-
 tén fozgalos, fivemből gyütötöm; nem ugyan emli-
 tesis tulajdonságjából; hiszen az inkább Dicséretből
 vult; nem. e gyütötésig valami mily ei titkos foz-
 tól ered, J. é. az emberiség elött örök talány mar-
 dan; mivel egész bizonyossággal... magam sem tudom.
 Van ugyan némi gyantásom, azonban ez csak homo-
 lyos gyantás, semmi egyéb, t. i. anyám gyabra-
 emlése, hogy lefajdelém tóra alkalmával skó-
 helyeink lefforis miszafia, a rektor, sly áfroz-

becsüldd idevate, hogyha valami ügyes marchandé des
moder jelen van, s azt est trigode öfjapföceli, a leg-
becsübb aggodküsnek is beültes volna fejrotöül.
Lehet tehát, hogy én az alkalmi befalderes más
drot ..... megörömlém!

Harmadkor ..... De minnek több ok? Salán más
egy is megtette befűvem aron egyetlen jötekor
prologalatos, s mire fentebb alkalmamale mondani.
Füülönben is tovább mentem, miut a mennyire
frandékom volt; ekennel van tehát skerenciém be-
rekefateri protegomenámat, nem valami buaditással,
bátoritással celunk elöcsere, hiszen est más elöcsere
sikerrel-e, nem-e? tettele, hanem - s itt már való-
jában komolyan skölva, - aron okajtással: vajha a
s. Péterig a netalán egyetlen rendös pályája, elején
némi lumélettel kísérni; mest ..... omne initium durum.

Petrovic társad

Szín és való.

(Szatmari ballada.)

1.

Némül a hangszerek zenéje,
A függöny felrepül,
S az arcolon livánusidágnak
Gondos figyelem ül.

Es ére, sárgaradon a műrsz
Reggelt papneje áll,
Bájlabb a kikelet lortjeinél
Minden virágjánál.

Es oh minden szavak szünetnél
Az ajlak bíborán,
Nem, így nem cinerek tavaszior
Pacsipta s esalogány.

S mit benne látja megtestesülve:
Erőny is szerezem,
S a néptörvény, varázslatánál
Néjtenyerre leszen.

Hódolva a dísz művészet
Magaró hatalmának,
Egyenraj is örömlialtán
Ei tapsok hangzanak.

De a rajongó nép rökött áll
Az ifjú merereven,
Ah' érzeményi kavarána
Nyelvet, szót hol vegyen?

Egy új világ nyitult szivében,
Egy új élvilág,
E' benne lángoló szerelem
Az illatos virág.

II.

A barna lepkés éj
Nyugalmas oftozat,
De ah' az ifjúnak
Nyugalmas az nem ad.

Kajló kúndés szivén,
Szerelmi, ejető,
Melly tarla gondolat-
Süxerit kintőve szó.

„El, el' meglátni őt,
Az égi szép szemét,
A mellynek e lebil
Imádó rajja lett;

Meglátni a Szelid
Angyalvonaajolat,
Mellyeknek bajain
S kiv és év elarai;

S a tündértermeset,
S a hullámri lebeli,
Hol a lea istene
Két rózsatrónt emeli.

Meglátni, affronyos
Legszelbje kezei,
Mimót ar ég ország
Együtt teremtéselt!"

S ar ifjú eltiel
Skerelme vágyiban
A ledes hely jeli,
Hol ifjennöje van.

"Si ablakai fölött
Trig, örláspitör!
Pillantsanom reá,
O érlek, hagyjatos."

Restjeter a szabai
Hiven, o láspitör!

Skivzaggato, mi'et
As ifu latni fog.

Go'el es' des' skavar...
I skrelmi jelenet...
I'o bün, o' förtelen...
Skrelmet... pönr' vehet!

III.

Skinkáaba sergeson' tödül' a nepe,
Gudalni a müvésznö' érdemét,

I mi' hangja telkesült skivelbe hat.
Uj' ei' uj' érdem' isporút' arat.

I az ifju' ?... As' ifju' tesszeizaja
Kelfeszeng' bajoló' jätériva,

De ah! titkon' folyó' könyűiben
Kihalt' a néma, éinos' szerdem.

Thomanna
Schroeder

Lehel.

(Dicsőeset nyert ballada.)

A kúrtkötelle fei Lehel,
Sa kúrt riadva énekkel
Vad énekkel csatára,
S skibaj skiborai exet szem hány,
E' nyúl lifens ocel utam
Exer lein hallatára.

A kúrtnek haszogi skava
Meg egykter skalla titova,
E' öfkeitközenek:
Kadur világdulo fia,
Sa botzkulo Germania,
Mind harcsonjás legények.

Dzonyterkes tön a csata!
Vétnek potalya árada
Mekök tipord füvében,
E' por rózi a kőpiár
Lőrün omolva hulltanak,
Mint gabna jejerőben.

Meg dúl soká ar üdözet,
Meg diadal nem nyugt éret
Sem ennel sem amannal.
Meg a koromsötét hatál
Konaba kard csapásinál
Ezen s ezen rohamnal.

A sors lechrája vetve van!
E' hajh! derogy csúfosan
Leverve nyög lehelnél.
S'üket nem ére a hatál
Kardot dúló csapásinál,
Ablancon vesztegelnél.

"Hogy többé ránd ne törjese,
Ditóra tüftént vélese,
Kabló' gonosz csapaja!"
Néher hajó a gyökelen,
Parancsokaval a fejelen
Ily büntetendűvén aja.

"Elo, vezir! elo' velen,
Eldötég illet tejedet,
Kad' társad skórnyni tejed.
Olyan magótra emel-e
A magyarod nagy ifene,
Mint én emeltes tejed?"

S a porba kiprattott élel
Sajtott dühözemenyivel
A hős dőre lépett,
És szóla: "Fejvedem! Engedj,
Látom, határtalan; egyet
Engedj hát léni tőle."

A kúrt eltem hű társa volt;
Ő annyit vett el viadal
Kasom lövött szemléle.
En őra tőle elszakadt,
Hagyj meg egyszer megújnom art,
Hagyj elbúcsúzani tőle!"

És kúg dörögve remítön
A kúrt ismét Zehet kerén;
S hogy hardogtatta szerte:
Ká szent hevület lángja száll,
A gőzö fejvedemnek áll,
És vele őt leverte!

"So fölmagasztalok," e szavad
A hős ajkon hangzanak,
"És én a porba váglok!"
S meg látom, míg önézete
Arcára lejjegart vete,
Élebe a hatalmad.

Homonnai.
Pápaii

Vándordalok.

(Discretus nyert dalok.)

I.

Sívd szerettemből,
S tölöd, te Drága hon!
Vándorlom a világot
Kéjellen úton.

És lábam a nagy úton
Száradva lépdegel,
Mert vállaim tetézvék
Dutornak terhivel.

Előbtem én a terhet,
Nincs többé vállamon;
És még is vajh mi csüggés?
És még is vajh mi nyom?

Dobogtalan jár te!
Melly kéjedes tever,
Nem vállakon, ... szívemben
Az orias teher?

II.

Hová, hová az égi úton,
Darusereg;
Azért hagyjátok-e a tájat,
Mert nem meleg?

Vándorol én is, árva pályáim
Ellenkező:
A szerelem forró homábot
Fogdát fele!

Homonnai.
~~Petersons hádon?~~

Ideál.

(Büszkeség nyert dal)

Vándó gerjedelmek... fény, homály, csapongó
Vagyok és reményed tartalma sereje!
Mellyel & majd borongva, majd derengve telnek,
Szüneteket a hajló lebelnek
Ah! Éi festi te?

Miert e táng, e hullám dagadó' eremben?
Konnar e fedkító' ézet reblen?
I szonjáxi hevőkben e kajongó' vágár
Lenge képeletnek karján' messe skállnad,
Messe frúntelen!

Melly varáderőned büvői ihletés,
A mi lidéti xengó' Dalra lautomat?
E' a dal ha fölrang, újra vajh mi némit?
Mert a hús beszélni skisem érzeményit
Nem tel hangodat.

Messe, messe skállnad érzeményim innen,
O a pufka föld er nem az én harám,
It a bus valónad hervatag lörcében
Dajoló ajádrat éisen, szelidem
Mi mosolygna ráim?

Lent, eliheletlen ~~it~~ égmages tetőim
Itentéip aládrat rozzafenyben áll,
Melly után egyedre lüved e hús indúlat,
Melly után e fivoned dobbanára gúlat,
It az úcal!

Oh tebegetz elöttek tiundeir fátyoloban
A hajnal biborvain leplein, szép alak!
Oh tebegetz az alkony elhaló tüzeinél,
S peride fényhomályán a mérnökö éjféli
Holdszármánál.

Ei ha reig a szélvidék tómpolói csatája,
Ei ha nyögve sír a berlini csatáján,
Ei te leugozz előbb, hogha süjt a bánya,
S hogha reblem éjén lej korán a támad
Küszölködés után.

Lehetnél idegesek széllel ar éjén,
Török érzeményim szállan az vele;
Oh hi élsz ragogva túl a földhomályon,
Nálam meg a sovány szűs, éji édeslőm
Szállata rebele.

Hogy te bájnádna szép gardagyajában,
Hogy egy pillanatra, búvilági lény!
Hogy az arva léi hog elfelelve légyen,
Hogy széllel ölelnél enyhe évenében
S dörögöljél in.

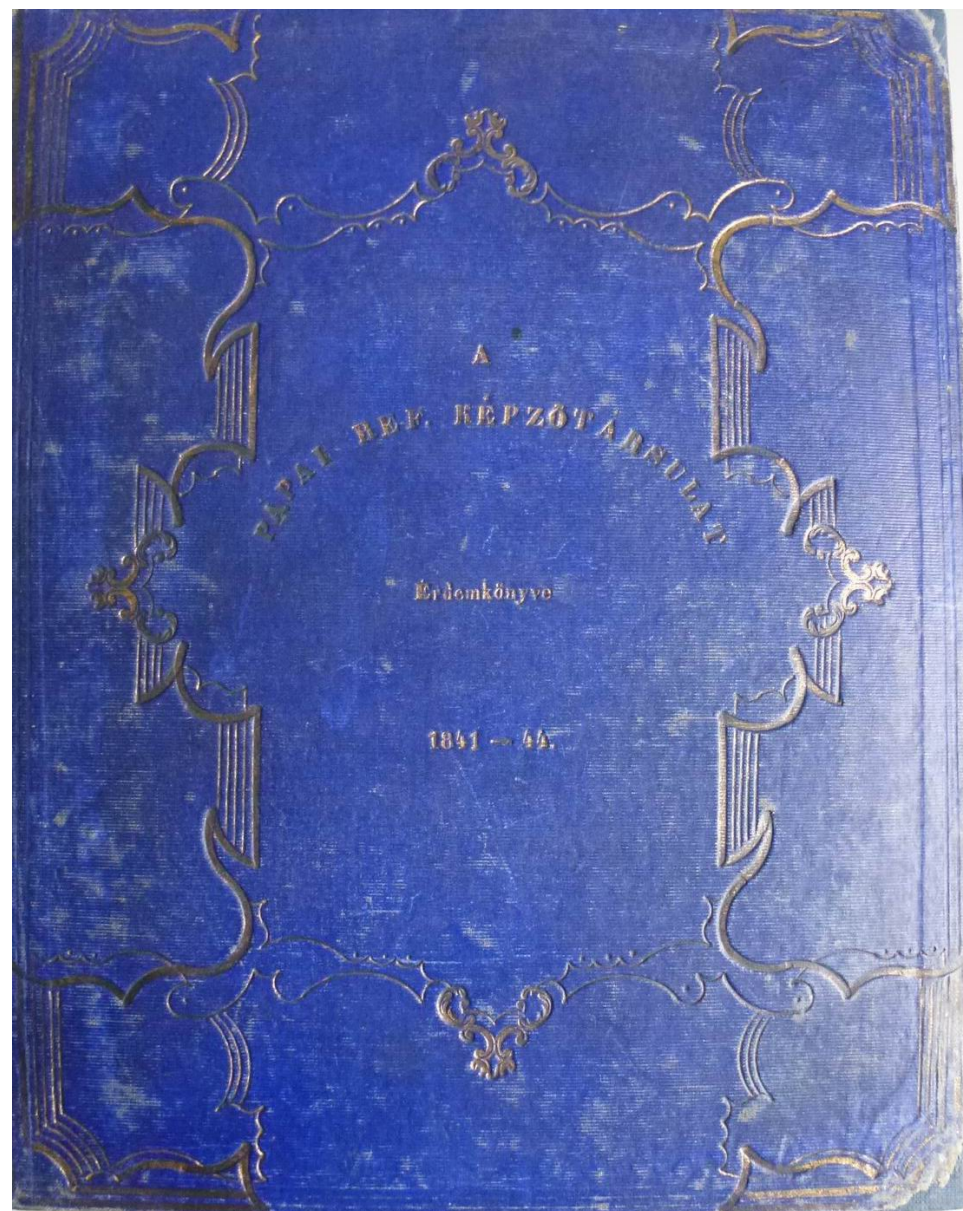
Herrádor, teerted hullanak virágin,

Mint a gyenge róza nyári hős alatt,
Légy keserveimmel édes, égi bére,
Mintod e sorvadó ajk' egető tüze
Stellensólvad!

Vagy ha sárva föld e világ határa,
Oh ha karjaidba jövök nem szabad!
Ints, ragadj föl hozzám egy varárderővel,
Ints, hazji öfkeformai fényed szépségével,
Nekrűled hajh' éltém lén' is táboros!

Thomonnai
Petrovicz Károly

A

PÁLYI B. B. KÉPZŐTANULÓ

Erdemkönyve

1841 - 4A.

